

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

26 noiembrie 2013

VM nr. 327

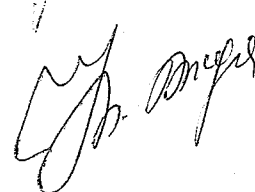
Curtea Constituțională a Republicii Moldova

MD: 2004, mun. Chișinău, str. A. Lapușneanu nr. 28

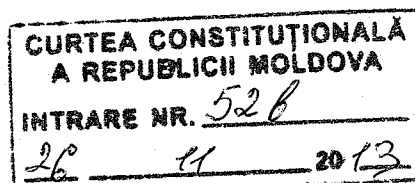
SESIZARE

privind interpretarea articolul 135 alin. (1) lit. a)
din
Constituția Republicii Moldova

Autorii sesizării:

Valeriu Dănteanu
George Brăgă

I. AUTORUL SESIZĂRII

Valeriu Munteanu, Brega Gheorghe

Deputat în Parlament

Fracțiunea Partidului Liberal

II. OBIECTUL SESIZĂRII

În temeiul art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. b), art. 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit. b), art. 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, solicit înaltei Curți de Jurisdicție Constituțională interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, în partea ce ține de controlul constituționalității legilor.

III. EXPUNEREA ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL OBIECTULUI SESIZĂRII

Onorată Curte,

Una dintre premisele statului de drept este supremația constituțională, învederată în primul rând prin justiția constituțională.

Potrivit articolului 135 din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională exercită la sesizare controlul constituționalității legilor. Controlul constituționalității legilor este considerat o garanție și, deopotrivă, o sancțiune a oricărui „atac” la adresa supremației Constituției.

Este de menționat că norma constituțională menționată mai sus, indică cu titlu general **”controlul constituționalității legilor”** fără a specifica momentul în care o anumită prevedere legală sau o lege în întregime poate deveni obiect al controlului constituționalității și anume: din momentul adoptării, promulgării, publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau al intrării acesteia în vigoare.

Examinând jurisprudența constituțională până în prezent, se observă că în fața Curții au fost deduse controlului constituționalității de către subiecții cu drept de sesizare doar legile publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Totodată, reieșind din prevederile constituționale și legale existent, actele legislative adoptate de Parlament obțin statut de "lege" anterior publicării în Monitorul Oficial.

Astfel, potrivit articolului 74 din Constituție legile organice se adoptă cu votul majorității deputaților aleși, după cel puțin două lecturi iar legile ordinare se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți. Respectivele prevederi constituționale sunt transpuse și în Regulamentul Parlamentului care conține reglementări detaliate privind procedura legislativă.

Se reține că, parcurgând toate etapele procesului de legiferare, din momentul adoptării *proiectului de lege* în lectură finală acesta devine *lege*, fiind inadmisibil orice intervenție în textul acesteia care exprimă voința neviciată a legislativului de a se angaja în fața alegătorilor prin prevederile adoptate.

În respectiva ordine de idei și articolul 71 din Regulamentul Parlamentului prevede că, **adoptarea** actului legislativ în lectura finală **exprimă intenția și acordul autorității legislative de a se aplica actul anume în redacția prezentată**, pornindu-se de la sensul și logica internă a prevederilor respective.

Astfel, examinând prevederile Regulamentului Parlamentului observăm că de la etapa "adoptării proiectului" se utilizează cuvântul "lege", fapt aflat într-o consonanță deplină cu prevederile constituționale.

În context, articolul 73 din Regulament stabilește că, legile adoptate de Parlament se semnează de Președintele Parlamentului. La fel, articolul 54 din Legea nr.780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative, stipulează că după *adoptare*, actului legislativ i se atribuie un *număr*, care devine numărul lui oficial și care ulterior este citat împreună cu acesta. Potrivit respectivului articol, în cazul în care actul legislativ cu număr oficial nu a intrat în vigoare, actul păstrează acest număr, care nu poate fi atribuit în același an calendaristic unui alt act legislativ. Data actului legislativ este data **adoptării** lui.

Ulterior procesului adoptării, conform articolului 74 alin. (4) din Constituție, „*legile* se trimit spre promulgare Președintelui Republicii Moldova”. Prin urmare, din conținutul normelor constituționale rezultă cu claritate că, în momentul trimiterii spre promulgare Președintelui, actul adoptat de Parlament are deja statutul de „lege”, chiar dacă încă nu a intrat în vigoare.

Articolul 93 din Constituție prevede că Președintele Republicii Moldova promulgă *legile*. Potrivit alineatului (2) al respectivului articol, Președintele Republicii Moldova este în drept, în cazul în care are obiecții asupra unei legi, să o trimită, în termen de cel mult două săptămâni, spre reexaminare, Parlamentului. În cazul în care Parlamentul își menține hotărârea adoptată anterior, Președintele promulgă legea.

Respectiva normă constituțională reglementează una din cele mai importante atribuții exercitate de către Președinte în raport cu puterea legislativă, punând în valoare rolul său de mediator. Promulgarea este actul prin care se constată că o lege a fost adoptată regulamentar de către Parlament.

Totodată, Șeful statului poate interveni în activitatea puterii legislative prin restituirea legii în cazul în care are obiecții asupra conținutului acesteia, însă **fără a avea puteri decizionale irevocabile**. Or, în cazul în care Parlamentul își menține hotărârea adoptată anterior, Președintele **este obligat să promulge legea**.

În respectiva situație, putem concluziona că chiar și în cazul în care Președintele restituie legea Parlamentului sesizând probleme de neconstituționalitate, textul acesteia poate rămâne neschimbat iar divergențele atestate urmând a-și produce efectul din momentul intrării legii în vigoare.

Astfel, pentru a nu permite punerea în aplicare a prevederilor legale contrare Legii Supreme se consideră necesar **stabilirea dreptului Președintelui Republicii Moldova de a sesiza Curtea Constituțională** până la etapa emiterii decretului privind promulgarea unei legi. Or, anume acesta din urmă prin depunerea jurământului se obligă să respecte Constituția și legile țării (art.79 din Constituție) iar potrivit Legii cu privire la Curtea Constituțională Președintele Republicii Moldova este subiect cu drept de sesizare.

În același timp, se reiterează că prin promulgarea legii și publicarea acesteia în Monitorul Oficial al Republicii Moldova respectivului act nu i se atribuie un alt statut juridic. Publicarea constituie doar elementul indispensabil prin care efectele legii devin opozabile față de întreaga societate.

Deci, reieșind din cele expuse mai sus se consideră că dreptul de a sesiza Curtea la respectiva etapă este în spiritul articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție care enumeră una din cele mai importante atribuții a instanței de jurisdicție constituțională și anume cea de *control al constituționalității legilor*.

Concomitent, exercitarea de către Președinte a respectivului drept va constitui un mecanism real de protecție suplimentară a Constituției și de contracarare a încălcărilor dispozițiilor acesteia prin evitarea producerii unor prejudicii ireparabile, căci actele Curții produc efecte doar pentru viitor.

IV. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

În contextul celor expuse *supra*, solicit Curții Constituționale de a interpreta articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova și de a se expune dacă în spiritul prevederilor acestuia Președintele Republicii Moldova poate solicita inclusiv controlul constituționalității legilor remise spre promulgare de către Parlament până la emiterea Decretului de promulgare și publicare a legii în Monitorul Oficial al Republicii Moldova?

Cu deosebit respect,

Valeriu Munteanu, Gheorghe Brega

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova